

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی
مرکز تهران
گروه جغرافیا

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته
جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان:

ساماندهی فضایی بافت فرسوده شهر سقز با استفاده از GIS

استاد راهنما:

دکتر شاه بختی رستمی

استاد مشاور:

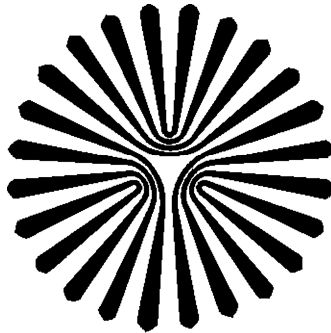
دکتر اسماعیل علی اکبری

نگارش:

محمد صدیق امانی

اردیبهشت ۱۳۸۹

**این پایان نامه با حمایت مالی شرکت عمران و مسکن سازان استان
کردستان؛ وابسته به شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری
ایران تهیه شده است.**

**Payame Noor
University**

Faculty of Social and Economic Sciences

Tehran Center

Department of Geography

**Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Degree of
M.A in Geography & urban planning**

Title:

**THE SPATIAL ORGANIZATION OF WORN OUT TEXTURES
SAQQEZ CITY USE GIS**

Supervisor:

Dr. Shah bakhti Rostami

Advisor:

Dr. Ismaeel Ali akbari

By:

Mohammad sediq Amani

April , 2010

Abstract

Worn out textures are considered as one of the main problems of Iranian cities. Apart from factors impacting the exhausted parts, this problem accelerates the urban difficulties in many cities and towns of Iran. Worn out textures have created many problems for urban authorities as well as residents, so, it would be necessary to take them into account for more considerations. The present research is an attempt to recognize the worn out textures and spatial organization of Saez city in order to show some strategies for reducing the problems face people and urban managers of Saez.

This study consists five chapters: 1: The General research, 2: The Theoretical research, 3: The Geographic characteristics Saez, 4: The Recognition of the status quo, and 5: The Test hypotheses, develop proposed solutions. The method applied in this study is a descriptive-analytical method which bases on both documentary and field-based collection of data. Using existing maps, ArcGIS software, and MS Excel the visual capacity of data is enhanced. Then some analysis have been done based on field work and observations.

The present study is an attempt to introduce causes of triteness and its socio-spatial consequences. Based on internal development policies and their functions in re-existing the worn out and insufficient urban textures, this research poses some scientific and practical suggestions to improve the spatial conditions of the study area and maximizing peoples' participatory motivations for reconstructing the exhausted textures of Saez city.

One of the final results of present study is introducing an interference map model which focuses on: enhancing the resistance of buildings inside the beaten areas, reducing the natural threats, increasing repopulation and population density of exhausted areas, improving the quantity and quality of transportation network, reordering the movement of cars and pedestrians, expanding public transport, and minimizing the number of private vehicles within the worn out areas.

Key words: spatial organization, worn out textures, Saez city, Geographical Information Systems (GIS)

تقدیم بہ پدر بزرگوارم

و

مادر مہربانم بہ پاس زحمات بی دریغ شان

و همچنین تقدیم بہ خواہر عزیزم

﴿لم يسكرا لمخلوق لم يسكرا الخالق﴾

بدین وسیله مراتب شکر و قدردانی خود را نسبت به اساتید ایدب و فرزانه خود؛ جناب آقای دکتر شاه‌نحی رستمی (استاد راهنما) و جناب آقای دکتر اسماعیل علی اکبری (استاد مشاور) به پاس زحمات بی‌دریغ‌شان ابراز می‌دارم و همچنین آرزوی توفیق روز افزون در زندگی، خدمت به جامعه علمی و روشنگری راه دانشجویان آینده را از یزدان پاک خواستارم.

همچنین مراتب قدردانی خود را نسبت به استاد ارجمند و مدیر محترم گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور - مرکز تهران، جناب آقای دکتر مصطفی طالشی و سایر اساتید گرانقدر گروه جغرافیا که از محضر مبارک‌شان کسب علم نموده اعلام داشته و برای این عزیزان موفقیت روز افزون را در سکرهای علم و دانش آرزو دارم.

چکیده

بافت های فرسوده یکی از مشکلات حاد گریبانگیر شهرهای ایران می باشد. جدا از مسائلی که این بافت ها را دچار فرسودگی نموده، از جنبه های گوناگونی بر معضلات شهری می افزاید. وجود این مشکلات و پیامدهای آن برای شهرها و مجموعه مدیریت شهری و فراتر از همه برای ساکنان این بافت ها، پرداختن به وضعیت موجود و بررسی مشکلات و چاره جویی برای آنها اقدامی ضروری و حائز اهمیت می نماید. با این اوصاف و در راستای پژوهش انجام شده بافت های فرسوده شهر سقز و ساماندهی فضایی آن یکی از مسائلی بود که ضرورت انجام پژوهشی هر چند کوچک و ناچیز در راه آبادانی کشور و به ویژه شهر زیبا و تاریخی سقز و ارائه راهکارهایی جهت کمک به کاهش بار مشکلات ساکنین و مجموعه مدیریت شهری آن را آشکار می ساخت.

این تحقیق در پنج فصل و به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است. بدین صورت که با استفاده از اطلاعات کتابخانه ای و میدانی به جمع آوری اطلاعات در مورد محدوده اقدام و سپس با توجه به نقشه های شهر سقز و تطبیق آن با شرایط وضع موجود و تحلیل آنها به کمک نرم افزار ARC GIS، و همچنین رسم نمودارهای مربوطه به وسیله این نرم افزار و بهینه ساختن کیفیت اطلاعاتی و افزایش قابلیت تصویری آن (نمودارها) در نرم افزار EXCEL کار شده است. سپس با بهره گیری از مشاهدات میدانی در حین تحقیق مسائل مرتبط با موضوع و محدوده بافت فرسوده مرکز شهر سقز مورد کنکاش قرار گرفته است.

همچنین پژوهش حاضر سعی بر آن داشته تا با شناختی همه جانبه از علل فرسودگی و پیامدهای اجتماعی - فضایی ناشی از آن، با تأکید بر سیاست توسعه درونی و نقش آن در باززنده سازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری به ارائه پیشنهادهای علمی و عملی جهت بهبود وضعیت کالبدی - فضایی محدوده مورد مطالعه و راهکارهایی برای توانمند سازی و تقویت انگیزه های مشارکتی ساکنین بافت های فرسوده شهر سقز بپردازد.

از نتایج تحقیق نیز می توان به ارائه الگوی پیشنهادی به صورت نقشه مداخله در قطعات بافت و همچنین مواردی از جمله: مقاوم سازی ابنیه و ساختمان های درون محدوده بافت فرسوده و کاهش مخاطرات طبیعی در آنها؛ افزایش میزان جمعیت پذیری بافت، کمک به افزایش تراکم ناخالص جمعیت محدوده مورد مطالعه؛ بهبود کیفیت و کمیت شبکه گذرگاهی؛ نظام مند ساختن حرکت سواره و پیاده در درون بافت فرسوده تاریخی شهر سقز مانند گسترش حمل و نقل عمومی، کاهش ترافیک ساکن و کنترل حمل و نقل خصوصی در بافت اشاره نمود.

واژگان کلیدی: ساماندهی فضایی، بافت فرسوده، شهر سقز، GIS (سیستم اطلاعات جغرافیایی)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول : کلیات تحقیق
۱-۱	مقدمه..... ۲
۲-۱	بیان مسأله..... ۲
۳-۱	ضرورت و اهمیت موضوع..... ۴
۴-۱	مروری بر پیشینه مطالعاتی بافت های فرسوده در ایران..... ۵
۵-۱	فرضیه های تحقیق..... ۱۲
۶-۱	اهداف تحقیق..... ۱۲
۷-۱	روش انجام تحقیق..... ۱۲
۸-۱	قلمرو تحقیق..... ۱۳
۹-۱	تعاریف واژگان کلیدی..... ۱۳
۱۰-۱	کاستی ها و کمبودهای تحقیق و پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده در این زمینه..... ۱۵
	فصل دوم : مبانی نظری تحقیق
۱-۲	مقدمه..... ۱۸
۲-۲	بافت های شهری..... ۱۸
۳-۲	فرسایش و فرسودگی..... ۱۹
۴-۲	ویژگی های عمومی بافتهای فرسوده..... ۲۰
۵-۲	شاخصهای شناسایی بافتهای فرسوده و آسیب پذیر..... ۲۱
۶-۲	شبکه ارتباطی در بافت های فرسوده..... ۲۲
۷-۲	آسیب شناسی بافت های شهری..... ۲۴
۸-۲	عوامل فرسودگی بافت های شهری..... ۲۴
۱-۸-۲	عوامل طبیعی..... ۲۵
۲-۸-۲	عوامل انسانی..... ۲۵
۹-۲	مفهوم ساماندهی..... ۲۷
۱-۹-۲	عوامل مؤثر در ساماندهی شهری..... ۲۷
۱-۹-۲-۱	کاربری زمین و نقش آن در ساماندهی..... ۲۷
۲-۹-۲-۱	دسترسی و نقش آن در ساماندهی..... ۲۸
۳-۹-۲-۱	رابطه بین کاربری اراضی و دسترسی..... ۳۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۰	۱۰-۲ : سیاست توسعه درونی.....
۳۳	۱۱-۲ : توسعه درونی شهر و صرفه های اقتصادی حاصل از ساماندهی بافت های فرسوده شهری.....
۳۶	۱۲-۲ : تجارب جهانی در زمینه بهسازی و نوسازی بافت های شهری.....
۳۷	۱-۱۲-۲ : بررسی تجارب علمی اروپا در مرمت شهری.....
۳۸	۲-۱۲-۲ : بررسی تجارب عملی اروپا در مرمت شهری.....
۳۹	۱-۲-۱۲-۲ : انگلستان.....
۳۹	۲-۲-۱۲-۲ : فرانسه.....
۴۰	۳-۲-۱۲-۲ : هلند.....
۴۱	۴-۲-۱۲-۲ : اروپای شرقی.....
۴۱	۵-۲-۱۲-۲ : مصر.....
۴۲	۱۳-۲ : تجارب داخلی در زمینه ی بهسازی و نوسازی بافت های شهری.....
۴۲	۱-۱۳-۲ : طرح ساماندهی محله جماله در اصفهان.....
۴۴	۲-۱۳-۲ : طرح ساماندهی گذر محله کوتی در بوشهر.....
۴۵	۳-۱۳-۲ : مروری بر طرح ها و برنامه های بهسازی و نوسازی شهری در ایران از نظر سازمان عمران و بهسازی شهری از ابتدا تاکنون(۱۳۸۷).....
۴۹	۴-۱۳-۲: اصول محوری بهسازی و نوسازی بافتهای فرسوده شهری.....
۵۰	۱۴-۲ : روش های مداخله در بافت های شهری.....
۵۰	۱-۱۴-۲ : روش حفاظتی - بهاشتی.....
۵۰	۲-۱۴-۲ : روش حفاظتی - تزئینی.....
۵۱	۳-۱۴-۲ : روش بازسازی شهری.....
۵۱	۴-۱۴-۲ : روش موضوعی - موضوعی.....
۵۱	۵-۱۴-۲ : روش جامع مرمت شهری.....
۵۱	۱۵-۲ : انواع مداخله در بافت های شهری.....
۵۱	۱-۱۵-۲ : مداخله نوگرایانه.....
۵۲	۲-۱۵-۲ : مداخله فرهنگ گرایانه.....
۵۲	۳-۱۵-۲ : مداخله فرانو گرایانه.....
۵۲	۴-۱۵-۲ : مداخله مردم گرایانه.....
۵۳	۱۶-۲ : نقش GIS در مطالعات شهری.....
۵۳	۱-۱۶-۲ : کاربردهای شهری GIS.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۳	۲-۱۶-۲: تحلیل در GIS
۵۴	۳-۱۶-۲: قابلیت های GIS
۵۴	۴-۱۶-۲: کارکردهای تحلیلی GIS
۵۶	۵-۱۶-۲: درون یابی
۵۷	۱-۵-۱۶-۲: روش های درون یابی
۵۷	۱-۱-۵-۱۶-۲: روش (Inverse Distance Weighted) IDW
۵۷	۲-۱-۵-۱۶-۲: روش Spline
۵۸	۳-۱-۵-۱۶-۲: روش Kriging
۵۸	۴-۱-۵-۱۶-۲: روش Natural Neighbor
۵۸	۶-۱۶-۲: شبکه نامنظم مثلثی یا (Triangulated Irregular Network) TIN
۵۸	۱۷-۲: موارد استفاده از GIS در انجام تحقیق
۵۸	۱-۱۷-۲: تحلیل فاصله (Distance)
۵۹	۲-۱۷-۲: تحلیل تراکم (Density)
۵۹	۳-۱۷-۲: تحلیل سطح (Surface analysis)
۶۰	۴-۱۷-۲: تحلیل گر سه بعدی (3D Analyst)
۶۱	۱۸-۲: مفهوم ساخت شهر
۶۲	۱۹-۲: الگو و بافت شهر
۶۲	۱-۱۹-۲: مفاهیم
۶۲	۲-۱۹-۲: الگوی شهر
۶۳	۳-۱۹-۲: توده و فضا
۶۴	۴-۱۹-۲: دانه بندی
۶۴	۵-۱۹-۲: فشردگی بافت
۶۴	۶-۱۹-۲: پیوستگی و گسستگی بافت شهر
۶۴	۷-۱۹-۲: نفوذپذیری بافت شهر
فصل سوم: ویژگی های جغرافیایی شهر سقز	
۶۷	۱-۳: مقدمه
۶۷	۲-۳: موقعیت و وسعت
۷۰	۳-۳: سیر تاریخی شهر سقز
۷۱	۴-۳: ویژگی های محیط شناختی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷۱.....	۱-۴-۳ : مسائل کلی زمین شناسی.....
۷۴.....	۲-۴-۳ : پستی و بلندی (توپوگرافی).....
۷۶.....	۳-۴-۳ : شیب.....
۷۸.....	۴-۴-۳ : آب و هوا.....
۷۹.....	۱-۴-۴-۳ : درجه حرارت.....
۷۹.....	۲-۴-۴-۳ : بارندگی.....
۸۰.....	۳-۴-۴-۳ : توزیع فصلی بارندگی.....
۸۱.....	۵-۴-۴-۳ : رطوبت نسبی.....
۸۲.....	۶-۴-۴-۳ : باد.....
۸۳.....	۵-۴-۳ : منابع آب.....
۸۴.....	۶-۴-۳ : جنس خاک.....
۸۶.....	۷-۴-۳ : پوشش گیاهی.....
۸۷.....	۵-۳ : ویژگیهای اجتماعی اقتصادی شهر سقز.....
۸۷.....	۱-۵-۳ : اوضاع جمعیتی شهرستان به تفکیک مناطق شهری و روستایی در طی دهه های ۱۳۴۵-۸۵.....
۸۹.....	۲-۵-۳ : تعداد جمعیت شهر سقز و روند تحول آن.....
۹۰.....	۳-۵-۳ : رشد طبیعی جمعیت.....
۹۰.....	۴-۵-۳ : تحرکات مکانی جمعیت.....
۹۱.....	۵-۵-۳ : مقایسه جمعیت و شاخص های جمعیتی شهر سقز با استان.....
۹۲.....	۶-۵-۳ : تعداد و تحول خانوار.....
۹۳.....	۷-۵-۳ : میانگین تعداد افراد خانوار.....
۹۳.....	۸-۵-۳ : ساخت و ترکیب جمعیت.....
۹۴.....	۱-۸-۵-۳ : ترکیب سنی و جنسی جمعیت.....
۹۶.....	۲-۸-۵-۳ : روند تحول ساختار سنی و جنسی جمعیت.....
۹۷.....	۶-۳ : ویژگی های اقتصادی.....
۹۷.....	۱-۶-۳ : وضعیت اقتصادی شهرستان سقز در دوره زمانی ۱۳۵۵-۸۵.....
۹۹.....	۲-۶-۳ : ویژگی های فعالیت اقتصادی و اشتغال جمعیت شهر سقز.....
۱۰۱.....	۳-۶-۳ : میزان فعالیت واقعی.....
۱۰۱.....	۴-۶-۳ : بار تکفل.....
۱۰۲.....	۷-۳ : ساختار فضایی شهر سقز.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۰۲.....	۱-۷-۳ : ساختار شهر سقز.....
۱۰۵.....	۲-۷-۳ : الگوی شهر سقز.....
۱۰۵.....	۳-۷-۳ : توده و فضای شهر سقز.....
۱۰۵.....	۴-۷-۳ : پیوستگی و گسستگی بافت شهر سقز.....
۱۰۵.....	۵-۷-۳ : نفوذپذیری بافت شهر سقز.....
۱۰۶.....	۶-۷-۳ : محلات شهر سقز.....
۱۰۸.....	۸-۳ : بافت های فرسوده شهر سقز.....
۱۱۰.....	۹-۳ : ضوابط کلی بافت قدیم شهر سقز از نظر میراث فرهنگی.....
۱۱۰.....	۱-۹-۳ : ضوابط محدوده درجه یک بافت قدیم شهر سقز.....
۱۱۱.....	۲-۹-۳ : ضوابط محدوده درجه دو بافت قدیم شهر سقز.....
۱۱۳.....	۱۰-۳ : معرفی برخی آثار تاریخی شهر سقز.....
۱۱۳.....	۱-۱۰-۳ : حمام تاریخی حاج صالح.....
۱۱۳.....	۲-۱۰-۳ : بازار قدیمی سقز.....
۱۱۴.....	۳-۱۰-۳ : کاروانسرای تاریخی تاجوانشیر.....
۱۱۵.....	۴-۱۰-۳ : مسجد دو مناره.....
۱۱۶.....	۱-۴-۱۰-۳ : ارزش تاریخی مسجد.....
۱۱۶.....	۲-۴-۱۰-۳ : کاربری بنا.....
۱۱۷.....	۳-۴-۱۰-۳ : برنامه مرمت مسجد.....
فصل چهارم : شناخت وضع موجود	
۱۲۰.....	۱-۴ : مقدمه.....
۱۲۰.....	۲-۴ : بافت فرسوده مرکز شهر.....
۱۲۲.....	۳-۴ : محله بندی در بافت فرسوده مرکزی.....
۱۲۴.....	۴-۴ : بناهای تاریخی ارزشمند در بافت فرسوده مرکزی شهر سقز.....
۱۲۶.....	۵-۴ : بررسی شاخص های فرسودگی در محدوده بافت.....
۱۲۸.....	۱-۵-۴ : کیفیت ابنیه در بافت فرسوده مرکزی.....
۱۳۰.....	۲-۵-۴ : نوع مصالح به کار رفته در ابنیه بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....
۱۳۴.....	۳-۵-۴ : عمر بناها در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....
۱۳۷.....	۴-۵-۴ : تعداد طبقات در ابنیه بافت فرسوده مرکزی.....
۱۴۰.....	۵-۵-۴ : مساحت قطعات در بافت فرسوده مرکزی.....

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۶-۵-۴ : تراکم ساختمانی در بافت فرسوده مرکزی.....	۱۴۲
۷-۵-۴ : تعداد خانوار در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۴۶
۸-۵-۴ : تعداد جمعیت در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۴۹
۹-۵-۴ : کارکرد سکونتی در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۵۲
۶-۴ : شبکه ارتباطی در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۵۴
۱-۶-۴ : مشکلات شبکه ارتباطی در بافت فرسوده شهر سقز.....	۱۵۷
۲-۶-۴ : فاصله یابی شبکه گذرگاهی در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۶۳
۳-۶-۴ : تراکم سواره در شبکه ارتباطی اصلی بافت فرسوده مرکزی.....	۱۶۵
۴-۶-۴ : مقایسه شبکه ارتباطی داخل و خارج محدوده بافت فرسوده مرکزی.....	۱۶۸
۷-۴ : پروانه های ساختمانی صادر شده در بافت فرسوده مرکزی شهر سقز.....	۱۷۰
فصل پنجم : آزمون فرضیات، تدوین پیشنهادهای و راهکارهای اجرایی	
۱-۵ : فرضیه اول.....	۱۸۱
۲-۵ : فرضیه دوم.....	۱۸۲
۳-۵ : فرضیه سوم.....	۱۸۳
۴-۵ : برخی پیشنهادات عملی در ارتباط با شبکه گذرگاهی در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۸۳
۵-۵ : برخی پیشنهادات عملی در مورد واحدهای مسکونی در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۸۴
۶-۵ : پیشنهادات نظری در ارتباط با محدوده بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۸۴
۷-۵ : الگوی پیشنهادی مداخله در قطعات بافت فرسوده مرکزی.....	۱۸۶
۸-۵ : برخی نتایج و پیامدهای مثبت پژوهش.....	۱۸۹
۹-۵ : نتیجه نهایی تحقیق.....	۱۹۱
منابع و مآخذ.....	۱۹۳

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره ۱-۲: میزان فرسودگی فضای شهری بر اساس نوع معادله، میزان و نوع فرسودگی و.....	۲۰
جدول شماره ۱-۳: روند تغییرات جمعیت شهرستان سقز طی دهه های ۸۵-۱۳۴۵.....	۸۸
جدول شماره ۲-۳: تغییرات جمعیت شهر سقز در دوره ۸۵-۱۳۳۵.....	۸۹
جدول شماره ۳-۳: توزیع مهاجران وارد شده به شهر سقز بر حسب جنس و محل اقامت قبلی (۸۵-۱۳۷۵).....	۹۰
جدول شماره ۴-۳: توزیع مهاجران وارد شده به شهر سقز بر حسب استان محل اقامت قبلی.....	۹۱
جدول شماره ۵-۳: روند تحول تعداد جمعیت شهر سقز از سال ۸۵-۱۳۵۵ و جایگاه نسبی جمعیتی آن در شهرستان سقز و استان کردستان.....	۹۲
جدول شماره ۶-۳: تعداد و تحول تعداد خانوارهای معمولی شهر سقز در دوره ۸۵-۱۳۵۵.....	۹۳
جدول شماره ۷-۳: جمعیت بر حسب جنس و گروه های سنی شهر سقز (۱۳۸۵).....	۹۴
جدول شماره ۸-۳: تعداد مردان و زنان بر حسب گروه های سنی و نوع خانوار- سهر سقز ۸۵-۱۳۸۵.....	۹۵
جدول شماره ۹-۳: روند تحول ساختار سنی جمعیت در دوره ۸۵-۱۳۵۵، شهر سقز.....	۹۶
جدول شماره ۱۰-۳: توزیع تعداد کارگاه های اقتصادی شهر و شهرستان سقز در سال ۸۵-۱۳۸۵.....	۹۸
جدول شماره ۱۱-۳: میزان های فعالیت و بیکاری شهر سقز بر حسب درصد سال ۸۵-۱۳۸۵.....	۱۰۲
جدول شماره ۱۲-۳: بافت های فرسوده شهر سقز و مساحت آن ها.....	۱۱۰
جدول شماره ۱-۴: نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید در بافت فرسوده مرکزی شهر سقز.....	۱۶۲
جدول شماره ۲-۴: آمار مربوط به پروانه های ساختمانی صادر شده در بافت فرسوده سال ۸۷-۱۳۸۷.....	۱۷۰
جدول شماره ۱۵-۵: راهبردهای پیشنهادی مداخله در بافت فرسوده مرکزی شهر سقز.....	۱۹۲

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار شماره ۱-۳: توزیع درصد شیب اراضی نسبت به سطح در شهر سقز.....	۷۶
نمودار شماره ۲-۳: نمودار میانگین درجه حرارت ایستگاه سینوپتیک شهر سقز ۱۹۶۵ - ۲۰۰۵.....	۷۹
نمودار شماره ۳-۳: نمودار میانگین کل بارش ماهیانه ایستگاه سینوپتیک شهر سقز ۱۹۶۵ - ۲۰۰۵.....	۸۰
نمودار شماره ۴-۳: نمودار توزیع فصلی بارش ایستگاه سینوپتیک شهر سقز ۱۹۶۵ - ۲۰۰۵.....	۸۱
نمودار شماره ۵-۳: نمودار میانگین رطوبت نسبی ایستگاه سینوپتیک شهر سقز ۱۹۶۵ - ۲۰۰۵.....	۸۲
نمودار ۳-۶: روند تغییرات جمعیت شهرستان سقز طی دهه های ۸۵-۱۳۴۵.....	۸۸
نمودار شماره ۱-۴: توزیع قطعات در محلات رسمی بافت فرسوده مرکزی شهر سقز.....	۱۲۴
نمودار شماره ۲-۴: توزیع کیفیت بنا در قطعات.....	۱۳۰
نمودار شماره ۳-۴: توزیع نوع مصالح به بکار رفته در قطعات.....	۱۳۳
نمودار شماره ۴-۴: توزیع عمر بنا در قطعات.....	۱۳۶
نمودار شماره ۵-۴: توزیع تعداد طبقات در قطعات.....	۱۳۹
نمودار شماره ۶-۴: توزیع مساحت قطعات.....	۱۴۲
نمودار شماره ۷-۴: توزیع تراکم ساختمانی در قطعات.....	۱۴۵
نمودار شماره ۸-۴: توزیع خانوار در بلوک های آماری بافت فرسوده مرکزی.....	۱۴۸
نمودار شماره ۹-۴: توزیع جمعیت در بلوک های آماری بافت فرسوده مرکزی.....	۱۵۱
نمودار شماره ۱۰-۴: پروانه های ساختمانی صادر شده در بافت های فرسوده شهر سقز در سال ۱۳۸۷.....	۱۷۲
نمودار شماره ۱-۵: توزیع اولویت بندی مداخله در قطعات بافت فرسوده مرکزی.....	۱۸۸

فهرست تصاویر

عنوان	صفحه
تصویر شماره ۱-۳: نمای ورودی بازار بزرگ سقز.....	۱۱۴
تصویر شماره ۲-۳: نمایی از کاروانسرای تاجوانشیر.....	۱۱۵
تصویر شماره ۳-۳: نمایی از مسجد دومناره.....	۱۱۶
تصویر شماره ۱-۴: نمونه هایی از ساختمان های فرسوده در بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۲۱
تصویر شماره ۲-۴: نمونه هایی از شیب زیاد در معابر بافت فرسوده مرکز شهر سقز.....	۱۵۸
تصویر شماره ۳-۴: نمونه هایی از وضعیت پوششی نامطلوب شبکه گذرگاهی در بافت فرسوده مرکزی.....	۱۵۹
تصویر شماره ۴-۴: نمونه هایی از حرکت سواره و پیاده و ترافیک عبوری و ساکن بافت فرسوده مرکزی.....	۱۶۰
تصویر شماره ۵-۴: نمونه هایی از ساختمان های مسکونی بازسازی شده یا در حال بازسازی.....	۱۷۳
تصویر شماره ۶-۴: نمایی از بناهای بازسازی شده با کاربری تجاری در خیابان آزادی.....	۱۷۴
تصویر شماره ۷-۴: مجتمع تجاری آلان و دیلان.....	۱۷۵
تصویر شماره ۸-۴: مجتمع تجاری کوثر و تأثیر آن در تشدید ترافیک در بافت.....	۱۷۶
تصویر شماره ۱-۵: نمونه هایی از بهسازی معابر در شهر سقز.....	۱۸۵

فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۶۹.....	نقشه شماره ۱-۳: موقعیت محدوده مطالعاتی.....
۷۳.....	نقشه شماره ۲-۳: زمین شناسی شهر سقز و مناطق پیرامون آن.....
۷۵.....	نقشه شماره ۳-۳: توپوگرافی منطقه.....
۷۷.....	نقشه شماره ۴-۳: شیب اراضی شهر سقز.....
۸۵.....	نقشه شماره ۵-۳: منابع و قابلیت اراضی شهر سقز و پیرامون آن.....
۱۰۷.....	نقشه شماره ۶-۳: محلات عرفی شهر سقز.....
۱۰۹.....	نقشه شماره ۷-۳: پراکنش فضایی بافت های فرسوده.....
۱۱۲.....	نقشه شماره ۸-۳: بناهای بارزش تاریخی در بافت فرسوده مرکزی.....
۱۲۳.....	نقشه شماره ۱-۴: محله بندی رسمی و عرفی در بافت مرکزی.....
۱۲۹.....	نقشه شماره ۲-۴: کیفیت ابنیه.....
۱۳۲.....	نقشه شماره ۳-۴: نوع مصالح ساختمانی.....
۱۳۵.....	نقشه شماره ۴-۴: عمر ابنیه.....
۱۳۸.....	نقشه شماره ۵-۴: تعداد طبقات ساختمانی.....
۱۴۱.....	نقشه شماره ۶-۴: مساحت قطعات.....
۱۴۴.....	نقشه شماره ۷-۴: تراکم ساختمانی.....
۱۴۷.....	نقشه شماره ۸-۴: تعداد خانوار در بلوک های آماری بافت فرسوده مرکزی.....
۱۵۰.....	نقشه شماره ۹-۴: تعداد جمعیت.....
۱۵۳.....	نقشه شماره ۱۰-۴: کاربری اراضی.....
۱۵۶.....	نقشه شماره ۱۱-۴: ساختار فضایی شبکه ارتباطی.....
۱۶۴.....	نقشه شماره ۱۲-۴: فاصله یابی عرض معابر شبکه ارتباطی.....
۱۶۷.....	نقشه شماره ۱۳-۴: تراکم ترافیک سواره در شبکه اصلی بافت فرسوده مرکزی در مقاطع زمانی مختلف.....
۱۶۹.....	نقشه شماره ۱۴-۴: ساختار فضایی شبکه ارتباطی در داخل و خارج محدوده بافت فرسوده.....
۱۷۱.....	نقشه شماره ۱۵-۴: پروانه های ساختمانی صادر شده در بافت فرسوده مرکزی.....
۱۸۷.....	نقشه شماره ۱-۵: اولویت بندی مداخله در قطعات بافت فرسوده مرکزی.....

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ : مقدمه

بافت فرسوده یکی از مشکلات اکثر شهرهای ایران به ویژه شهرهای تاریخی می باشد که شهر سقز نیز یکی از این شهرها می باشد. این گونه بافت ها را می توان به عنوان تهدیدی برای شهرها و هم به عنوان فرصتی جهت توسعه در نظر گرفت. البته، قطعاً در نگاه اول بعد تهدیدی بودن آنها برای شهرها مد نظر می باشد که جدا از مسائل آشکار خود از قبیل عدم دسترسی مناسب، پایین بودن کیفیت ابنیه و آسیب پذیر بودن آنها به لحاظ مخاطرات طبیعی (زلزله، سیل، رانش زمین و...)، وجود اقشار محروم و آسیب پذیر و...؛ مسائل پنهانی را به تبع جنبه های آشکار خود برای شهرها و خصوصاً ساکنان این بافت ها در پی دارد. اما در نگاه دوم با توجه به برنامه ریزی های مناسب و تلاش در ارائه راهکارهایی جهت بهره گیری از قابلیت های این محدوده ها برای کمک به برطرف نمودن مشکلات آنهاست که تبدیل به فرصت شده و این بافت ها که روزی از چرخه حیات شهری خارج شده بودند، دوباره به این چرخه بازگردانده می شوند و بسترهای زیستی مناسبی را برای تمامی شهر به ویژه ساکنان این بافت ها ارائه می دهند. این تحقیق در پنج فصل و به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است.

فصل اول : کلیات تحقیق

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

فصل سوم : ویژگی های جغرافیایی شهر سقز

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل وضع موجود

فصل پنجم : آزمون فرضیات، تدوین پیشنهادها و راهکارهای اجرایی

۲-۱ : بیان مسأله

ناحیه فرسوده و تاریخی شهرها از یادگارهای مهم شهرسازی سنتی کشورمان محسوب و از ارزشهای منحصر به فرد تاریخی و فرهنگی برخوردار است. این قسمت از شهرها در روند پیدایش و تکوین تاریخی خود، شرایط و وضعیت های خاص فرهنگی، سیاسی و اقتصادی را تجربه کرده و نشانه هایی از هویت فرهنگی دوران و مقاطع تاریخی را در دل خود پذیرا گشته است (ابراهیمی کارگر شیرازی، آزاده و عابدزاده، علی، ۱۳۸۵). با توجه به قدمت طولانی ناحیه قدیمی و فرسوده شهرها و سیر تحول آن در دوره های مختلف، آثار بجای مانده آئینه ای از هویت تاریخی گذشته است که حفظ و نگهداری این میراث ارزشمند فرهنگی نیاز به شناخت اجزاء و عناصر تأثیرگذار آن دارد و نوع و شدت تأثیرگذاری عوامل مختلف در دوره های گذشته نیز متفاوت از یکدیگر بوده